

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาผลของการให้ความรู้เรื่องบุหรีกับนักเรียนโดยเภสัชกรและครู ต่อความรู้เรื่องบุหรีของนักเรียน อัตราการเลิกสูบบุหรี อัตราการลดการสูบบุหรี และความพร้อมในการเลิกบุหรีของพ่อแม่ ผู้ปกครองของนักเรียน

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเชิงทดลอง (Clustered-randomized control trial)

วิธีวิจัย

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 4 และ 5 จำนวน 151 คน และพ่อ แม่ หรือผู้ปกครองที่สูบบุหรี 151 คน กลุ่มตัวอย่างคัดเลือกจากโรงเรียน ในเขตอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ที่ยินยอมเข้าร่วมโครงการ 6 โรงเรียน ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างโรงเรียนเพื่อแบ่งนักเรียนเป็น กลุ่มทดลอง 81 คน และกลุ่มควบคุม 70 คน โดยทั้งนักเรียนและพ่อแม่ ผู้ปกครองให้คำยินยอมเข้าร่วมการวิจัย งานวิจัยดำเนินการระหว่างเดือนพฤษภาคม 2550 – เมษายน 2551 เภสัชกรอบรมครูในกลุ่มทดลองเพื่อเตรียมความพร้อม ด้านความรู้ เทคนิคการนำเสนอและการใช้สื่อเรื่องโทษของบุหรีและกลวิธีในการช่วยให้ผู้สูบบุหรีเลิกสูบบุหรี ในโครงการเลิกบุหรีประกอบด้วย การบรรยายเรื่องโทษของบุหรีในชั้นเรียน ร่วมกับสื่อวีดิทัศน์ โปสเตอร์ แผ่นพับ ให้นักเรียน 1 ชั่วโมง และกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ครั้งละ 1 ชั่วโมงโดยครู ทุก 2 สัปดาห์ เพื่อให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ในการช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครองให้เลิกบุหรี ร่วมกับการสนับสนุนให้นักเรียนสื่อสารโทษจากบุหรี และวิธีการเลิกบุหรีกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง เช่น การให้กำลังใจและการกระตุ้นให้พ่อแม่เลิกหรือลดการสูบบุหรี โดยเน้นการใช้ความสัมพันธ์และการสื่อสารในครอบครัว ผู้วิจัยวัดความรู้ของนักเรียนก่อนและหลังการให้ความรู้ในชั้นเรียนโดยใช้แบบทดสอบความรู้ และวัดผลการเลิกบุหรีของพ่อแม่ 5 ครั้ง ในสัปดาห์ที่ 2 4 8 12 และ 24 โดยใช้แบบสอบถามร่วมกับการสัมภาษณ์จากครูและนักเรียน การวิเคราะห์ผลใช้สถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมาน

ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูบบุหรีร้อยละ 72.8 เป็นพ่อ ร้อยละ 47 มีอายุอยู่ระหว่าง 36 – 45 ปี ประมาณครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างพ่อแม่ ผู้ปกครอง จบการศึกษาสูงสุดระดับชั้นประถมศึกษา มีอาชีพรับจ้าง และมีรายได้ต่ำกว่า 4,000 บาทต่อเดือน ระยะเวลาที่สูบบุหรีเฉลี่ย 13.5 ± 10.0 ปี ร้อยละ 71 ต้องการเลิกสูบบุหรี และร้อยละ 87 เคยพยายามเลิกบุหรีมาแล้ว คะแนนความรู้เรื่องบุหรีของนักเรียนหลังให้ความรู้ (6.4 ± 2.3 จาก 10 คะแนน) สูงกว่าก่อนให้ความรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (3.1 ± 1.5) $p = .010$ อัตราการเลิกสูบบุหรีในพ่อแม่ ผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มทดลองเมื่อวัดที่สัปดาห์ที่ 24 (ร้อยละ 41.7; 25 รายจาก 60 ราย) สูงกว่าอัตราการเลิกบุหรีในกลุ่มควบคุม (ร้อยละ 23.3; 10 รายจาก 43 ราย) แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.052$) ร้อยละ 76 ของตัวอย่างในกลุ่มทดลองให้เหตุผลว่าการที่เลิกบุหรีได้เนื่องจากลูกขอร้อง อัตราการลดการสูบบุหรีและความพร้อมในการเลิกสูบบุหรีของทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$)

การให้ความรู้เรื่องบุหรีและกิจกรรมกลุ่มแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายโดยเภสัชกรและครู เพื่อการลดอัตราการสูบบุหรีของพ่อแม่ ผู้ปกครองของนักเรียน เป็นวิธีที่มีแนวโน้มว่าจะมีประสิทธิภาพในการทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครองที่สูบบุหรีเลิกสูบบุหรีได้ โดยผ่านความสัมพันธ์และการสื่อสารในครอบครัว

Objectives: To evaluate the effect of teacher-based smoking cessation program on students' tobacco knowledge and smoking parents' quitting rate.

Study design: Clustered-randomized control trial study

Methods: Study subjects included 151 students at grade 3, 4 and 5 from 6 elementary schools in San Sai District, Chiang Mai, Thailand and 151 parents who reported current cigarette smoking. The student subjects were assigned to intervention (81 subjects) and control group (70 subjects) using clustered randomization by schools. The study was conducted during May 2007 to April 2008. The students and their parents had to provide the informed consent form to be participated in the study. Teachers in the intervention group were trained by pharmacists before providing smoking cessation education program to the student subjects. The smoking cessation education program included 1-hour in-class education session by the teachers for the students to provide information on negative effects of smoking cigarettes with teaching aids, e.g., video, poster presentation, and smoking cessation brochures, and 12 1-hour group sessions for sharing experiences and group support. The pharmacists and the teachers encouraged the student subjects to communicate the risk of smoking with their parents, convince, and provide support to quit smoking through family relationships. Smoking cessation knowledge of the students was tested before and after the education session using a test. Parents' quitting rate, smoking intensity, and readiness to quit were assessed at 5 follow-up sessions at week 2, 4, 8, 12, and 24 using self-administered questionnaires and interviewing from teachers and students. Data were analyzed using descriptive and analytical statistics.

Results: The results showed that 72.8% of the smoking parent subjects were fathers, 47% aged 36-45 years, and half of the subjects had elementary school education, monthly income lower than 4,000 Baht, and were workers. The average smoking period was 13.5 ± 10.0 years. About 70% of the smoking parent wanted to quit smoking and 87% had tried to quit in the past. Students' knowledge scores (6.4 ± 2.3 from a total of 10 points) on smoking cessation after the education session was significantly higher than those of before the education (3.1 ± 1.5), $p = .010$. The quit rate of the smoking parents at week 24 was 41.7% (25/60) in the intervention group and 23.3% (10/43) in the control group. However, the quit rates between the intervention and the control groups were not statistically significant difference, $p = .052$. The comparisons between the smoking intensity and the readiness to quit smoking between the two groups showed no significant differences, $p > .050$.

Conclusion: Pharmacist/teacher-based education program for smoking cessation in elementary school students showed positive trends in promoting smoking cessation in smoking parents through family relationship and communication between children and their parents.